

Helserettslig myndig, økonomisk maktesløs

Vedtatt av SVs landsstyre 24. mai 2025.

Erfaringer fra grupper som arbeider tett på sårbare ungdommer, viser at flere ikke kan benytte helsetjenester fordi de ikke kan betale egenandel. Noen fordi fattigdomssituasjonen i familien er så stor at hjemmet nekter dem å gå til legen. Noen fordi den økonomiske situasjonen i familien er så utfordrende at de ikke har råd til å betale egenandelen. Andre fordi de selv ikke har råd til egenandel, selv om familien har det.

I 2010, da egenandelen for unge mellom 13 og 16 år ble fjernet, så vi at antallet legebesøk gikk opp 13 % for gutter, og 18 % for jenter. I dag halveres antall legebesøk i det man fyller 16 år. Dette viser at for mange står det på økonomien når de velger om de skal ta kontakt med legen eller ikke. Å være helserettslig myndig, men økonomisk avmektig, skaper et klaseskille i hvem som faktisk får hjelp.

Når en er fylt 16 år er man helserettslig myndig og kan søke helsehjelp, for eksempel hos fastlegen, uten at foresatte har rett til å vite hva det gjelder eller at man søker medisinsk bistand. Dette kan gjelde særlig ømfintlige saker, som reproduktiv helse, kjønnsinkongruens, mental helse, skade etter overgrep eller hva som helst annet, som ungdommen ikke ønsker at familien skal vite om.

Hvis de selv ikke kan betale egenandelen går det faktura hjem til foresatte. Frykten for den negative effekten av dette trumfer behovet for legehjelp, noe som i verste fall kan ha store konsekvenser for den det gjelder, men også for andre i dennes omgangskrets.

SV vil ha egenandelfritak ved medisinsk behandling eller konsultasjon frem til fylte 18 år, eller så lenge ungdommen er i videregående opplæring.